

Анотація

Сергет І. В. Соціально-психологічні чинники трансформації життєвих цінностей осіб з онкологічними захворюваннями. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 053 Психологія (05 Соціальні та поведінкові науки). – Херсонський державний університет МОН України, Херсон, 2025.

Дисертацію присвячено дослідженню соціально-психологічних чинників трансформації життєвих цінностей осіб з онкологічними захворюваннями. У вступі обґрунтовано актуальність теми дисертаційної роботи і сформульовано мету і завдання дослідження. Визначено, що об'єктом дослідження є трансформація життєвих цінностей осіб з онкологічними захворюваннями як соціально-психологічний феномен. Предметом дослідження є соціально-психологічні чинники трансформації життєвих цінностей осіб з онкологічними захворюваннями.

Подано інформацію про наукову новизну і практичну цінність виконаних досліджень, зазначено особистий внесок здобувача, відомості про апробацію результатів дисертаційної роботи і публікації.

У дослідженні визначено основні наукові підходи до вивчення соціально-психологічних чинників трансформації життєвих цінностей осіб з онкологічними захворюваннями – прагматичний та феноменологічний, відповідно до яких трансформацію життєвих цінностей розглянуто, як чинник впливу на процес лікування через засвоєння продуктивних соціально-психологічних норм та цінностей, а також, констатовано можливість їх цілеспрямованого формування. Розглянуто типології трансформації життєвих цінностей у різних наукових парадигмах. Надано рекомендації психологічної допомоги, яка враховує особистісно-смисловий контекст, орієнтований на відновлення або переосмислення сенсу життя з наближенням до цілісного розуміння досвіду онкохворої людини, з урахуванням того, як змінюється її внутрішній світ під впливом психологічної кризи, соціального тиску та потреби у новому способі осмислення життя.

Трансформацію життєвих цінностей осіб з онкологічними захворюваннями розглядаємо, як багатоаспектне та багаторівневе явище під впливом якого у хворих формується нова ідентичність у відповідності до цілей, цінностей, копінгів, що сприяє процесу лікування та одужання.

На основі емпіричного дослідження з'ясовано, що онкологічне захворювання спричиняє трансформацію життєвих цінностей хворих – вибудовує вектор спрямованості цілей та засобів, сконцентрований на власному життєзабезпеченні. Цінності власного «Я» утворюють головний сенс у системі психологічної самоорганізації особистості, яка перебуває у травматичному стані переживання смертельно небезпечного захворювання.

З'ясовано можливість передбачити виникнення у онкологічних хворих екзистенційних криз на основі знання визначених змінних-предикторів, а отже можливість запропонувати дієві психологічні втручання.

Ключові слова: хвороба, жалоба, старість, страх, адаптація, тривожність, онкологія, психічне здоров'я, депресія, стрес, копінг-стратегії, суб'єктивне благополуччя, смисложиттєві орієнтації, цілі

ABSTRACT

Serhet I.V. Social and psychological factors of the life values transformation in individuals with oncological diseases. Qualification scientific work as a manuscript.

Dissertation for obtaining a degree of Doctor of Philosophy in the specialty 053 Psychology (05 Social

and Behavioral Sciences). – Kherson State University of the Ministry of Education and Science of Ukraine, Kherson, 2025.

The dissertation is devoted to the study of social and psychological factors of the life values transformation in individuals with oncological diseases.

The introduction substantiates the relevance of the dissertation topic and formulates the aim and objectives of the research. It's defined that the object of the research is the life values transformation in individuals with oncological diseases as social and psychological phenomenon.

The subject of the research is the social and psychological factors of the transformation of life values in individuals with oncological diseases.

The information about scientific novelty and the practical value of the performed research was submitted. Personal contribution of the applicant and the information on the approbation of the dissertation results and publications have been noted.

The research identifies the main scientific approaches to study of the social and psychological factors of the transformation of life values in individuals with oncological diseases—pragmatic and phenomenological. According to these approaches, the transformation of life values is considered as a factor influencing the treatment process through the assimilation of productive social and psychological norms and values. Additionally, the possibility of their purposeful formation is acknowledged. The typologies of the transformation of life values in different scientific paradigms have been considered.

Key words: disease, mourning, old age, fear, adaptation, anxiousness, oncology, mental health, depression, stress, coping strategies, subjective well-being, meaning of life orientations, goals.